

องค์ความรู้ ภาษาวัฒนธรรม โดยสถาบันงานราชบัณฑิตยสถาน

สิ่งมงคลและอัปมงคลของไทย ตอนที่ ๑

คนไทย มีความเชื่อเรื่องความเป็นมงคล และอัปมงคลมาแต่โบราณ แม้ว่าในปัจจุบันความเชื่อเหล่านี้จะลดน้อยลงไปมากแต่ก็ยังคงมีปรากฏอยู่บ้างในบางเรื่องทั้งในสังคมชนบทและสังคมเมืองอีกทั้งยังรับความเชื่อในเรื่องนี้มาจากสังคมอื่นที่มีการติดต่อสัมพันธ์กันอีกด้วย เช่น ความเชื่อว่า เลข ๑๓ เป็นเลขอัปมงคลมาจากความเชื่อของชาวตะวันตกความเชื่อว่าการปลุกดันทับทิมไว้หน้าบ้านเป็นสิริมงคลมาจากความเชื่อของชาวจีนตัวอย่างสิ่งที่เป็นมงคลและอัปมงคลที่คนไทยเชื่อถือกันได้แก่

การตั้งชื่อ คนไทยส่วนใหญ่เชื่อว่าชื่อมีผลต่อความสุขความเจริญหรือความเจ็บไข้ทุกข์ร้อนของเจ้าของชื่อโดยตัวอักษรของชื่อจะสัมพันธ์กับวันเกิดโดยเฉพาะวันในสัปดาห์ เช่น คนเกิดวันจันทร์มีตัวอักษรใดบ้างเป็นสิริมงคลอักษรใดบ้างเป็นกาลกิณีหรือ อัปมงคล นอกจากนี้ยังมีความเชื่ออื่นที่เกี่ยวกับการตั้งชื่อเช่น นำตัวเลขมาสัมพันธ์กับตัวอักษรในชื่อแล้วนำมาคำนวณตามวิธีที่กำหนดเพื่อบอกว่าชื่อใดเป็นมงคลหรืออัปมงคลต่อเจ้าของชื่อ

ฤกษ์ยาม ฤกษ์หรือฤกษ์ยามหมายถึงเวลาที่เหมาะสมหรือเป็นมงคลที่จะทำการใดการ

หนึ่งเช่น ฤกษ์แต่งงาน ฤกษ์ลงมือปลูกบ้าน ฤกษ์ออกรถใหม่ ถ้าเป็นเวลาที่ไมเหมาะสมหรือไม่เป็นมงคลจะเรียกว่าฤกษ์ไม่ดี ส่วนใหญ่การหาฤกษ์จะใช้ผู้ทางโหราศาสตร์ซึ่งใช้การโคจรของดวงดาวเป็นหลักแต่ก็มีการหาฤกษ์ด้วยวิธีอื่นด้วย

เลข คนไทยส่วนใหญ่ถือว่าเลข ๕ เป็นเลขมงคล น่าจะเนื่องมาจากคำว่าเก้า พ้องเสียงกับคำว่าก้าวหน้า

ทิศ คนสมัยก่อนโดยทั่วไปถือกันว่าทิศตะวันตกเป็นทิศที่ไม่เป็นมงคลเนื่องจากเป็นทิศที่ดวงอาทิตย์ลับดวงไปจึงมักถือกันว่าเป็นทิศทางไปสู่ความตายดังจะเห็นว่า การตั้งศพจะหันศีรษะศพไปทางทิศตะวันตกส่วนคนเป็นจะต้องไม่นอนหันศีรษะไปทางทิศตะวันตกแต่จะนิยมหันศีรษะไปทางทิศใต้ ดังจะเห็นว่าคนโบราณเรียกทิศใต้ว่าทิศหัวนอน และเรียกทิศเหนือว่าทิศปลายดินแต่การนอนหันศีรษะไปทางทิศตะวันออกหรือทิศเหนือก็ถือว่าเป็นมงคลเช่นกัน

เรื่องของสิ่งที่เป็นมงคลและอัปมงคลของไทยยังมีต่อคราวหน้า.

พิชญแข คุณาเจริญ เขียน
ชลธิชา สุดมุข สรุ